

ÇOCUK SUÇLULUĞU DEMOGRAFİSİ: Kütahya Şehri Örneği

The Demography of Juvenile Delinquency: A Sample of the City of Kütahya

Nida BAYINDIR*
Ali ÖZEL**
Emrah KÖKSAL***

Özet

Çocuk suçluluğu bütün dünyada olduğu gibi ülkemiz için de önemli sosyal problemlerden biridir. Tüm dünyada çocuk suçluluğunun nedenleri, mevcut durumu, önlenmesi ve suça itilen çocukların topluma yeniden kazandırılması ile ilgili yoğun çalışmalar bulunmaktadır. Suç ile ilgili araştırmalara bir bütün olarak bakıldığında, önemle üzerinde durulan iki kavram olduğu görülür. Birincisi suçu önlemeye yönelik tedbir ve erken tanı çabaları, ikincisi suçun ortaya çıkışındaki ilk belirtilerin çocuklukta görüldüğü düşüncesiyle, çocuk suçluluğu araştırmalarıdır. Bu araştırmanın amacı; isnat edilen suça göre şüpheli olan çocukların demografik profili ve suç türüne bağlı olarak gösterdikleri benzerlik ve farklılıkların ortaya konmasıdır. Çocuklarca işlenen suçların nitelik ve ciddiyetinin değiştiği göz önüne alınarak multidisipliner, çok kurumlu, birey, aile, mahalle, okul gibi farklı alanlara yayılmış önleme çalışmalarının tartışılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Suç, Çocuk Suçluluğu, Suç Demografisi.

Abstract

As in the whole world, juvenile delinquency is also one of the major social problems in our country. There are intensive efforts all around the world to find the reasons for juvenile delinquency, to assess its current state, to prevent it and to rehabilitate the kids forced into crime. When the researches on

* Yrd.Doç.Dr., Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi.

** Yrd.Doç.Dr., Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi.

*** Komiser, Kütahya Emniyet Müdürlüğü.

crime are analysed as a whole, two important concepts can be seen. The first one is preventive measures and early diagnosis; and the second is the research on juvenile delinquency just when the first evidence of the crime appears on the child. The aim of this study is to reveal the demographic profile and the similarities and differences of the children according to the crime they are charged with. Considering the fact that the quality and gravity of the crimes committed by children, multidisciplinary preventive efforts - involving multiple institutions like the individual, family, neighbourhood, school should be discussed.

Key Words: Crime, Juvenile Delinquency, Crime Demography.

Giriş

Bireyin içinde bulunduğu toplumun bilinçli ve uyumlu bir üyesi olabilmesi ve toplumsal kültürün gereklerine göre hareket edebilen bir kişilik kazanabilmesi için istendik yönde sosyalleşmenin gerekli olduğu bilinmektedir. Sosyalleşmenin sosyal yapı ve ilişkilerin gereğine uygun olarak gerçekleşmesi zorunludur. Sosyalleşmede ise, sayılabilecek birçok etkenin yanı sıra, cezalandırma ve ödüllendirmenin önemli bir fonksiyon icra ettikleri ileri sürülebilir (Dönmezer, 1994). Evrensel olarak insanın doğasında mal/mülk, para, servet elde etmek dürtüsü vardır. İnsan bu beklentilerini psikolojik, sosyal ve ekonomik açıdan legal olarak doyuramadığında illegal yollardan doyurmak isteyebilmektedir. Sosyal norm ve kurallarla bireysel getiri bu sürecin hızını belirlemektedir. Bu süreç, eğitimle kontrol altına alındığında yerini akılcı tercihlere bırakabilmektedir. Bu yüzleşmeden eğer doyum galip çıkarsa, toplumsal anlamda patolojik bir kayma dediğimiz suç oluşmuş oluyor. (Yücel, 2003; Görmez, 1991). Toplum bilimlerine göre “suç” toplumsal, kültürel koşulların ve bireyin içinde yaşadığı çevrenin kötü etkilerinin bir sonucu olup (Özsever, 1979:243) kişiyi toplum halinde yaşayan öteki bireylerin karşısına çıkararak bir çatışmanın ürünüdür. Ceza hukukunun tanımına göre “suç” yasanın cezalandırdığı harekettir (Yavuzer, 1988). Dolayısıyla insanlığın gruplar halinde yaşamasından bu yana var olan bir sorundur (Uluğtekin, 1985). Bireylerin bütün ihtiyaçlarını karşıladığı yer olan toplum, çoğu zaman bireyin suç işlemesinde etkin bir rol oynar. Suça yönelen bir çok öge ile iç içe kalmak zorunda olan bireyler, sosyal süreç içinde öğrenerek veya başka bireyleri örnek alarak birer potansiyel suçlu konumuna gelebilir (Erkan vd., 2002).

Suç ile ilgili araştırmalara bir bütün olarak bakıldığında, önemle üzerinde durulan iki kavram olduğu görülür. Birincisi suçu önlemeye

yönelik tedbir ve erken tanı çabaları, ikincisi suçun ortaya çıkışındaki ilk belirtilerin çocuklukta görüldüğü düşüncesiyle, çocuk suçluluğu araştırmalarıdır. Çocuğun suç ile ilişkisini kurmaya çalışan literatürler, çocuğun suça itilmesini birden fazla nedenle açıklamaya çalışmıştır. Bunlar sosyal, psikolojik, fizyolojik, kültürel, ekonomik ve zihinsel boyutlardan ele alınmıştır.

Batı literatüründe “*Juvenile Delinquency*” terimiyle açıklanan, tam karşılığı “reşit olmayanın suçluluğu” olarak çevrilebilecek terim ülkemizde “Çocuk Suçluluğu” olarak kullanılmakta, bu tanım hem çocukluk hem de ergenlik döneminin büyük bir bölümü kapsamaktadır. (Dönmezer, 1994; Öztürk, 1970). Bunun için suçlu çocuğun, suçlu yetişkinlerden ayrı olarak değerlendirilmesi ve onları yeniden eğiterek topluma kazandırmak gereklidir. Çünkü çocuklar tarafından işlenen suçlar gerek türleri gerekse nedenleri açısından yetişkinlerden farklıdır. Bu dönemdeki suçluluk kavramını, klasik ceza hukuku kitaplarındaki “kanunların gösterdiği suç, bu suçu işleyen kişi de suçludur” şeklindeki tanımlamalarla açıklamak oldukça güçtür. Zira çocuk suçluluğu derinlemesine incelendiğinde sorunun salt hukuksal bir problem olmadığı görülecektir. Hukuksal boyutun yanında psiko-pedagojik ve sosyal bir olgu olduğu açıkça görülür. Bu dönemde işlenen suç, yetişkin dönemde işlenen suçtan ayıran en büyük özellik, kişiliğin oluşma aşamasını içeriyor olmasıdır. Yeterince olgunlaşmamanın sonucu olarak çocuk belirgin bir dengesizlik içindedir. Çocuğun, gerek kendi kişisel durumundan gelen etkenler gerekse çevresel etkenler onun bu uyumsuz davranışı göstermesinde önemli etmenler olarak gözükmektedir. Çocuk suçluluğunda bu etmenler bir biriyle çok yakın ilişki içinde olup, suç bu etmenlerin olumsuz etkisinin bir bileşkesi olarak ortaya çıkmaktadır (Tüzün, 1995; Aykaç, 1993).

Türkiye’de Türk Ceza Kanuna göre ceza ehliyeti yaşı 12 olarak tespit edilmiş olup, eylemi gerçekleştirdiği esnada 12 yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğunun olmadığı ve bunlara yönelik olarak ceza kovuşturmasının yapılamayacağı hükmünü koymuştur (Bahar, 2007). Çocuk suçluluğu bütün dünyada olduğu gibi ülkemiz için de önemli sosyal problemlerden biridir. Tüm dünyada çocuk suçluluğunun nedenleri, mevcut durumu, önlenmesi ve suça itilen çocukların topluma yeniden kazandırılması ile ilgili yoğun çalışmalar bulunmaktadır.

Bu araştırmanın amacı ise; isnat edilen suça göre şüpheli olan çocukların demografik profili ve suç türüne bağlı olarak gösterdikleri benzerlik ve farklılıkların ortaya konmasıdır. Çocuklarca işlenen suçların nitelik ve ciddiyetinin değiştiği göz önüne alınarak

multidisipliner, çok kurumlu, birey, aile, mahalle, okul gibi farklı alanlara yayılmış önleme çalışmalarının tartışılması gerekmektedir. Bu bağlamda, bu araştırmada, Kütahya il merkezinde, ele geçen çocuk şüphelilerin ikametgahlarının, coğrafi mekânların kendine has özelliklerinin (nüfus, sosyo-ekonomik durum, vb.) (Doğanay, 1994:2-3; Özgüç ve Tümertekin, 2000:140; Aliğaoğlu ve Alaeddinoğlu, 2005:20) suç işlenmesine yönelik olarak etkilerinin olabileceği gerçeği sebebiyle, mekansal dağılımı yapılarak şüpheliler bazında yaş ve eğitim durumlarının bir analizi gerçekleştirilmiş, gerçekleştirilen suç ve suç türü ile eğitim düzeyinin ve yaş aralığının arasında anlamlı ilişkilerin olup olmadığı tartışılmıştır.

1.Yöntem

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Bu desen çerçevesinde, 2006-2007 yıllarında ele geçen çocuk şüpheliler üzerinden Kütahya il merkezinin demografik hırsızlık suç haritası çıkarılmış, zanlıların yaş ve eğitim düzeyi suç mahalli ve türü ile ilişkilendirilerek ileriye dönük yordandırılmıştır. Bu araştırmada çocuğa isnat edilen suçun üzerinde eğitimin, yetiştirme koşullarının etkili olduğu, suç mahallinin belli bir özelliğe göre seçildiği ve işlenen hırsızlık türüne göre şüphelilerin yaş aralığının farklı olabileceği varsayımlarından hareket edilmiştir. Araştırma, belirlenen problem odağı ve araştırma amaçları ile sınırlıdır. Araştırma gurubu olarak betimlenen çocuk zanlıların (onların kişilik ve özlük hakları saklı tutulmak kaydı ile) yerel polis kayıtlarına geçmiş şüpheliler ve onlara isnat edilen suçlarla ve polis kayıtlarına bağlı olarak alınmış verilerle sınırlıdır. Çalışma evrenini, 2006-2007 yılında Kütahya il merkezinde tutanakla saptanan çocuk şüpheliler oluşturmaktadır. Örneklem ise; çalışma evreni üzerinde hırsızlık suçunu işleyen 100 şüpheli, 7-18 yaş aralığındaki çocuklardan oluşmaktadır.

Kayıt altına alınan şüpheli çocukların kişisel bilgilerine ve olay mahallinin belirlenebilmesi amacıyla, araştırmacılar tarafından ilgili veriler toplanmış, değişkenlerle bu veriler arasındaki ilişki taranmış, makro anlamda sosyal bir olgu olarak suç ile eğitim, yaş ve gerçekleşen mekan tasvir edilmiştir. Kayıtlardan elde edilen veriler "SPSS 11.5" programından yararlanılarak analiz edilmiş olup, şüphelilerle belirlenen değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi amacıyla frekans ve yüzde alma teknikleri gibi istatistiksel işlemler yapılmıştır.

2.Bulgular ve Yorum

Bu araştırmada, çocuk hırsızlık şüphelilerin yaş, öğrenim durumları gibi değişkenlerinin betimlendiği değerler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Deneklere Ait Kişisel Bilgiler ile Bağımsız Değişkenlerin Frekans ve Yüzde Değerleri

Değişkenler		Frekans	Yüzde	Ortalama	S.Sapma	Toplam
Doğum yeri	İl merkezi	35	35,0	2,10	0,89	100
	İlçe merkezi	20	20,0			
	Köy	45	45,0			
Yaşı	7-10	2	2,0	6,23	1,84	100
	11-14	32	32,0			
	14-18	66	66,0			
Cinsiyet	Erkek	93	93,0	1,07	0,25	100
	Kız	7	7,0			
Öğrenim durumu	Okuryazar değil	14	14,0	3,14	1,40	100
	İÖ öğrencisi	27	27,0			
	İÖ terk	10	10,0			
	İÖ mezun	32	32,0			
	İÖ lise öğrencisi	14	14,0			
	Lise terk	3	3,0			
Kiminle yaşadığı	Öz anne	77	77,0	1,92	2,05	100
	Üvey anne	8	8,0			
	Öz baba	1	1,0			
	Akraba	7	7,0			
	Tanıdık	2	2,0			
	Yetiştirme yurdu	5	5,0			
Kullandığı madde	Kullanmıyor	52	52,0	2,72	1,84	100
	Uçucu	1	1,0			
	Alkol	17	17,0			
	Sigara	30	30,0			
İsnat edilen suçu	Muhtelif hırsızlık	85	85,0	1,18	0,45	100
	Yağma	12	12,0			
	Gasp	3	3,0			
Suçun işlenişi	Tek başına	35	35,0	1,65	0,47	100
	Grupla	65	65,0			
Suçun niyeti	Planlı	40	40,0	1,60	0,49	100
	Plansız	60	60,0			

Tablo 2: Meydana Gelen Suç Türlerinin Değişkenlere Göre Dağılımı (%)

SUÇ TÜRÜ* DEĞİŞKENLER	Hırsızlık (%)	Yağma (%)	Gasp (%)	
Cinsiyet	Erkek	79	11	3
	Kız	6	1	0
Öğrenim Durumu	Okumaz Yazmaz	13	1	0
	İ.Öğretim Öğr.	20	6	1
	İ.Öğretim Terk	9	1	0
	İ.Öğretim Mez.	27	3	2
	Lise	13	1	0
	Lise terk	3	0	0
	Kiminle Yaşadığı	Öz anne	68	6
Üvey anne	6	2	0	
Öz baba	0	1	0	
Akraba	4	3	0	
Tanıdık	2	0	0	
Yetiştirme Yurdu	5	0	0	
Kullandığı Madde	Hiç	43	8	1
	Uçucu	1	0	0
	Alkol	17	0	0
	Sigara	24	4	2
Suçun İşlenişi	Tek başına	32	2	1
	Grupla	53	10	2
Suçun Niyeti	Planlı	33	5	2
	Plansız	52	7	1
Doğum Yeri	İl	33	2	0
	İlçe	18	0	2
	Köy	34	10	1

Tablo 2’de suç türlerinin diğer değişkenlere göre dağılımı gösterilmeye çalışılmıştır. Yapılan analizler neticesinde suç türü ile doğum yeri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiş ($\chi^2=12,764$ sd= 4 p= ,012; p<0,05).

Tablo 3: Deneklerin Eğitim Durumlarının Değişkenlere Göre Dağılımı (%)

ÖĞRENİM DURUMU* DEĞİŞKENLER		Okumaz Yazmaz	İ.Ö.Öğr	İ.Ö.Terk	İ.Ö.M.	Lise	Lise terk	χ ² : sdf: p:
Cinsiyet	Erkek	8	27	10	31	14	3	32,453 5 .000
	Kız	6	0	0	1	0	0	
Kiminle Yaşadığı	Öz anne	6	25	7	24	12	3	44,934 25 .009
	Üvey anne	1	1	2	2	2	0	
	Öz baba	0	0	1	0	0	0	
	Akraba	5	1	0	1	0	0	
	Tanıdık	1	0	0	1	0	0	
	Yetiştirme Yurdu	1	0	0	4	0	0	
Kullandığı Madde	Hiç	5	23	2	13	8	1	30,962 15 .009
	Uçucu	0	1	0	0	0	0	
	Alkol	2	0	3	8	2	2	
	Sigara	7	3	5	11	4	0	
Suçun İşlenişi	Tek başına	7	6	1	14	6	1	7,530 5 1,84
	Grupla	7	21	9	18	8	2	
Suçun Niyeti	Planlı	7	13	4	11	2	3	10,109 5 .072
	Plansız	7	14	6	21	12	0	
Doğum Yeri	İl	7	6	5	10	5	2	19,146 10 .038
	İlçe	4	1	1	10	4	0	
	Köy	3	20	4	12	5	1	

Tablo 3’de çocuk şüphelilerin eğitim durumlarının diğer değişkenlere göre dağılımı yapılmıştır. Yapılan analizler neticesinde eğitim durumu ile doğum yeri arasında, cinsiyet ve eğitim durumu arasında, eğitim durumu ile kiminle yaşadığı arasında, eğitim durumu ile kullandığı madde arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Tartışmalar

Türk hukukunda, yetişkin için suç oluşturan davranışlar çocuklar için de suç oluşturur. Buna ek olarak çocukta suç işleme eğilimlerini arttıracak olan evden kaçma, okuldan kaçma, içki içme ve bunun gibi davranışlar suç kavramı dışında tutulmaktadır. Ancak, 1979 tarihli 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri

Hakkında Kanun'un 14. maddesinde yer alan bir ifade, bu konuya işaret etmekte ve korunmaya muhtaç çocuklar kavramından hareketle "ebeveynine karşı vahim itaatsizlikte bulunan küçükler için de tedbir uygulamasına" gidebilme olanağı tanımaktadır. Olması gereken hukuka ilişkin bu ilkeler bizi pozitif hukuk düzenlemelerinden ayırmamalıdır. Var olan hukuk düzenlemelerinin ele alınmasında da bu ilkelerin elden geldiğince göz önünde tutulması yargıçların en önemli işlevlerindedir. Çünkü çocuk, gerek biyolojik ve psikolojik gerekse toplumsal yapı göz önüne alındığında kusur yeteneği açısından özenle ele alınmalıdır. Gerçi normatif düzenle, sosyal düzenin farklılığı açıktır, ancak normatif düzen, hukuk düzeni, içten onama ve yürürlük kazanabilme açısından sosyal gerçekliklere gözlerini kapatamaz. Bu nedenle insan onuruna yakışır hukuk, suç ve kusur arasında bir dengenin bulunması, cezanın iyileştirici ve topluma yeniden kazandırıcı işlev taşıması gibi ilkeler yasa koyuculara yol gösterir. Bahar'ın (2007) "Çocuk ceza adaleti nasıl yapılandırılmalıdır. Bu süreçte benimsenmesi gereken temel ilkeler nelerdir?" sorularına verdiği cevap, bu konudaki tespit ve tavsiyeleri konumuza ışık tutar niteliktedir:

"Çocuk Ceza Adalet Sistemi" oluşturma çalışmalarında 'çocuğun yüksek yararı' ilkesi mutlaka temel referans olmalıdır. Evrensel kabul görmüş temel hak ve özgürlükler, değerler temel referans olarak kabul edilmelidir. Bireyin yaşamını özgürleştiren, gerektiğinde sınırlayan, bireylerin her türlü gelişimini destekleyen yasaların temel kaynağı evrensel değerler olmalıdır... Evrensel ilkeler, sözleşmeler çocuk ceza adalet sisteminin oluşturulmasında başvurulması gereken "minimum standartlar" koymuşlardır... Türk çocuk hukuku burada belirtilen temel standartlara ulaşamamıştır. Öte yandan tüm toplumlarda çocuk ceza adalet sistemi dualizm içindedir. Bir taraftan çocuğun yararı, korunması ve ceza adalet sistemi dışına yönlendirilmesi retoriği, diğer taraftan ise reaktif, otoriter ve cezalandırıcı yaklaşımlar çocuk ceza adalet sistemlerinin temel özelliğini oluşturmaktadır. ..Tüm toplumlarda çocuk ceza adalet sisteminde döngüsel bir değişim yaşanmaktadır...Kayıtlı suç oranlarının artması, toplumda kanunla ihtilaf halindeki çocukların cezalandırılması ve toplumun korunması anlayışıyla çocuğun refahı ilkesi bir tarafa bırakılarak çocuğun cezalandırılması anlayışı çocuk ceza adalet yasalarını şekillendirmiştir... Çocuklara yönelik adalet sistemi cezalandırma ile topluma kazandırma arasındaki dengeyi sağlamayı hedeflemelidir" (Bahar, 2007).

Türkiye dahil bütün ülkeleri yakından ilgilendiren, suç işleyen çocukların kendilerine, ailelerine, suçu işledikleri hasım taraflara, suçun işlendiği yöreye ve topluma zarar veren çok önemli sosyal bir sorundur. Ceza hukukuna göre, suç yasanın cezalandırdığı harekettir. Ancak çocuk suçluluğunda her ne kadar ergenlik, bazı kalıtsal etkenler ve beden kusurlarının suçluluğunda etkili olabileceği teorileri destek görüyorsa da, günümüzde daha çok çevre faktörlerinin etkili olduğu kabul edilmektedir. Sevgi yoksunluğu, yanlış veya eksik eğitim, baskıcı disiplin yöntemleri, çocuk istismarı, iç ve dış göçlerin oluşturduğu kültür çatışmaları, gecekondulaşma, yöresel gelenek ve görenekler, ekonomik bunalımlar, çocuğun çalışmak zorunda kalması, parçalanmış aileler, ailede suçlu birey örnekleri ile kitle iletişim araçlarındaki şiddet ve suçlarla ilgili programlar çocukları suça iten nedenler arasında sayılabilir. Çocukların en çok işlediği suçların kapkaç, hırsızlık ve gasp olduğu görülmektedir.

Genellikle çocuğun ihtiyaçlarının karşılamaması neticesinde kriminal yoksulluk durumunun özellikle mala yönelik suçlara zemin hazırladığı görülmektedir. Gerçekte tehlikenin en büyüğü, ebeveynin sevgi ve şefkatinden yoksun olmasıdır. Hırsızlık yapan çocuk, bu yolla maddi gereksinimlerini gidermekten çok ailenin ve okulun denetiminden uzak kalmanın verdiği bir başıboşlukla suça yönelmekte, sevgi ve sevecenlik eksikliğini gidermek için bu yola başvurmaktadır. Çocuk suçluluğunun en aza indirgenmesi için gerekli sistem modellerinin oluşturulması, politika ve stratejilerinin belirlenmesi, ölçülenmesinin doğru yapılmasına bağlıdır. Dolayısıyla ölçümleme, sorunun tedavisine direkt yardımcı olacak teşhisin konması açısından oldukça önem arz etmektedir (sosyalhizmetuzmani.org, 2007b).

Çocuk suçluluğu ile ilgili yapılan çalışmalarda özellikle mala yönelik suçlarda gruplar halinde suç işleme oranlarının %50'lerin üstüne çıktığı görülmüştür. Okuryazar olmayan çocuklarda toplu halde suç işleme oranı %60'lara dayanmaktadır. Okuryazar olmayan çocukların çevreyle uyum sağlamaları daha güç olduğundan sosyal dayanışmaya ve bu tip arkadaş gruplarına ihtiyaçları daha fazla olmakta ve toplu suç işleme eğilimleri diğerlerine göre artmaktadır. Yine küçük yerleşim birimlerinden büyük şehre göç etmiş çocuklarda da, sosyal dayanışma ihtiyacının fazla olması nedeniyle daha yüksek oranda gruplar halinde suç işleme oranı tespit edilmiştir (iem.gov.tr, 2007).

Ülkemizde işlenen suçlara katılımın özellikle büyük çoğunluğunu gençlerin oluşturduğunu ya da suç işleme konusunda ilk oluşumun küçük yaşlarda başladığı bir gerçektir. Her ne kadar reşit olmayan ve kendi başlarına gelecekleriyle alakalı yön verme konusunda mutlak iradeye

sahip olmayan bu grubun, yapmış oldukları işlerde; çocuk mahkemelerinde 1988'den beri her sene yaklaşık 4 bin 500 yeni dava açılırken bu rakam geçtiğimiz sene dört kat artarak 21 bine ulaşmıştır. Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından açıklanan suç istatistiklerine göre, 2005 yılında meydana gelen 487 bin 762 suçun 56 bin 675'i çocuklar tarafından işlendi. 35 bin 309 çocuk ise işlenen suçların mağduru oldu. Emniyet Genel Müdürlüğü, 2005 yılında işlenen asayiş suçlarını, suçu işleyen ve suçtan mağdur olanların yaşlarına göre tasnif etmiştir. Emniyet Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre, geçen yıl meydana gelen 487 bin 762 asayiş olayından 56 bin 675'ini çocuklar işlenmiş. 35 bin 309 çocuk ise geçen yıl işlenen asayiş suçlarının mağduru olmuştur. Geçen yıl mala karşı işlenen 289 bin 765 suçtan 30 bin 854'ünü, 18 yaşından küçük çocuklar işlemiş. Hırsızlık ve gasp gibi mala karşı suç işleyen çocuklardan 3 bin 391'i kız ve 25 bin 695'i erkek olmak üzere toplam 29 bin 86 çocuk yakalanarak adli makamlara sevk edilmiştir. Bu çocukların demografik özelliklerini sıralayacak olursak; küçük yaştan itibaren bilinç altına yer eden birikimlerin bilinçsiz ebeveynler tarafından verilmesi veya yanlış verilmesi, aile içerisinde çok fazla çocuğun bulunması, ebeveynlerin karşılaşmış olduğu maddi imkansızlıklar, ileriye yönelik uzun vadeli bir eğitimin olmaması, yakın sosyal çevreden kopukluk ya da ters istikamette zararlı etkileşim, ufak yaşta hayata atılma, bunlardan kaynaklanan bir kısım beklentilerinin olması, şöyle ki "aldıklarından daha çok kaybettiklerinin farkında olmayışları ya da mukayesesini yapamamaları" neticesinde ortaya çıkan kontrolsüzlüklere sahip oldukları görülür (sosyalhizmetuzmani.org, 2007b).

Araştırmanın sonuçlarına göre ise 14-18 yaş aralığında olması (ilköğretim 2 kademe ve lise), bu şüpheli çocukların öğrenim düzeyi arttıkça sayıca azaldığı belirlenmiştir. Bu çocukların büyük bir çoğunluğunun (%77) aileleri ile birlikte yaşıyor olmaları zihinlere, ya bu çocukların bu yönde ailelerince istismar edildikleri ya da gerekli sosyal eğitimi ailelerinden alamadıklarını getirir. Yine suçun grupça işlenmesi ve plansız (%60) oluşu öğrenme ve büyüme çağındaki bu çocukların uygun model alamamaları ve birbirlerine öykünmeleri ile açıklanabilir. Bunun için öncelikle çocuğun eğitimine ailede başlayarak, onun gelişimini her şekilde takip edip, kontrol altında tutacak bilinçli velilere ihtiyaç vardır. Ayrıca çocuğun maddi olduğu kadar duygusal ve sosyal ihtiyaçlarının da karşılanması gerekmekte küçük yaşlardan itibaren okul eğitimi alıp, mümkün olduğu ölçüde öğrenimine devam etmesi beklenmektedir. Çocuk suçluluğunun önlenmesi suçun önlenmesinin özlü bir ögesidir. Gençler toplumunda yasaya uygun ve yararlı etkinliklere

kendilerini adayarak, bu tavra ve insancıl görünümlü bir yaşama uygun uğraş edinerek, suç üretmeye yönelik olmayan bir anlayış kazanabilirler.

Eğitim sistemleri öğretim ve meslekî formasyon vermenin ötesinde, özellikle çocuğa temel değerleri ve kendisine ait kültürel kimlik ve geleneklere, yaşadığı ülkenin değerlerine, kendi tarihinin değişik uygarlıklarına kendi uygarlığından farklı diğer uygarlıklara, insan hakları ile temel özgürlüklere saygı tavrı kazandırma; çocuklarda okula ve topluma ait olma ve kimlik duygusunu geliştirecek etkinlikleri destekleme görevini üstlenmelidir. Ne yazık ki ülkemizde çocuk suçluluğu hızla artmaktadır. Bunun birçok nedeni var. En önemli neden çocuklara karşı aile başta olmak üzere toplumun ilgisizliği, eğitim yetersizliği, çevre koşulları, ekonomik yetersizlik, göç olgusu, gibi sıralanabilir. Bu nedenler daha da artırılabilir ama bana göre çocukların suç işleyip adliyeyle tanışmadan önce baştan belirlenip önlem alınması en doğrusu olsa gerektir. bunun için sivil toplum kuruluşları ve devlet kurumlarının birlikte çalışıp ciddi önlemler alınması ve acilen kapsamlı bir rehabilitasyon planı yapılıp uygulamaya konulmalı ve topyekun bu sorunla mücadele edilmeli. Aslında 5395 sayılı ÇKK çok yeni ve ileri düzenlemeler getirmiş olmakla birlikte altyapı yetersizliği nedeniyle uygulamada sorunlar da yaşanmaktadır. Genelde çocuklar suça karışınca önlem alınmaya çalışılıyor. Bu durumda da çoğu kez önlemler yetersiz kalmaktadır. Bu konuda yeni kurumsal yapılanmaya gereksinim vardır. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu yeniden yapılandırılmalıdır. Çocuklar suça karışmadan gerekli önlemler alınmalıdır (turkhukuksitesi.com, 2007).

Kaynakça

- Adasal, R., (1977), *Yeni Medikal Psikoloji*, İstanbul: Minnetoğlu Yayınları.
- Akın, İ., (1974), *Şehirleşmenin Doğurduğu Ceza Adaleti Sorunları Sempozyumu*, İstanbul: Fakülteler Matbaası.
- Aksay, B., (1989), *Ceza Hukukunda Yaş Küçüklüğü, Kusur Yeteneğine ve Sorumluluğa Etkisi*, İstanbul: İ. Ü. Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler A.B.D., Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Aliağaoğlu, A. ve Alaeddinoğlu, F., (2005), “Erzurum Şehrinde Mala Karşı İşlenen Suçlar: Coğrafi Bir Yaklaşım”, *Polis Bilimleri Dergisi*, C.7, S.1, ss.17-41.

- Aykaç, M., (1993), *Adli Psikiyatri*, İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.
- Bahar, H. İ., (2007), ‘Çocuk Ceza Adalet Sistemi’, (www.usakgundem.com/yazarlar.php?id=38&type=6, erişim tarihi: 13.5.2007).
- Başaran, İ. E., (1986), *Eğitim Psikolojisi*, Ankara: Emel Matbaacılık.
- Doğanay, H., (1994), *Türkiye Beşeri Coğrafyası*, Ankara: Gazi Büro Kitabevi.
- Dönmezer, S., (1974), *Şehirleşmenin Doğurduğu Ceza Adaleti Sorunları Sempozyumu*, İstanbul: Fakülteler Matbaası.
- Dönmezer, S., (1994), *Kriminoloji*, İstanbul: Beta yayınları.
- Erkan, R. vd., (2002), “Sosyal Çevrenin Sokak Çocukluğuna ve Çocuk Suçluluğuna Etkisi: Diyarbakır Örneği”, *1.Ulusal Çocuk ve Suç: Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyumu*, Ankara: Tisamat Basın Sanayi.
- Görmez, K., (1991), *Şehir ve İnsan*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Hancı, İ.; Ege, H. ve Ertürk, B. S., (1991), “Adli Tıp'a Farik-Mümeyyizlik Muayenesi için Gönderilen Çocukların Demografik Özellikleri”, *Adli Tıp Dergisi*, C.7, S.103.
- Kök, A.; Öztürk, N.; Arısoy, S. Y. ve Çakmak, A. M., (1993), *Çocuk Suçları ve Farik Mümeyyizlik, 11 Halk Sağlığı Günleri, Kayseri: 5-7 Mayıs*, Erciyes Üniversitesi Yayınları, No: 46.
- Kütahya Emniyet Müdürlüğü, (2006), *Kütahya İl Merkezi Yıllık Suç İstatistikleri*.
- Kütahya Emniyet Müdürlüğü, (2006), *Kütahya İl Merkezi Suç Kayıtları*
- Kütahya Emniyet Müdürlüğü, (2007), *Kütahya İl Merkezi Yıllık Suç İstatistikleri*.
- Kütahya Emniyet Müdürlüğü, (2007), *Kütahya İl Merkezi Suç Kayıtları*.
- Önsel, S., (1985), *Şehire Göçün Çocuk Sağlığı Üzerine Etkisi*, İstanbul: İstanbul Tıp Fakültesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Özek, Ç., (1974), *Şehirleşmenin Doğurduğu Ceza Adaleti Sorunları Sempozyumu*, İstanbul: Fakülteler Matbaası.
- Özgüç, N. ve Tümertekin, E., (2000), *Coğrafya, Geçmiş, Kavramlar, Coğrafyacılar*, İstanbul: Çantay Yayınları.

- Öztürk, N., (1970), *Türk Ceza Kanunu Şerhi ve Tatbikat*,. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Seber, G.; Güleç, G., Yenilmez, Ç. ve Günay, Y., (2002), “Çocuk Suçluluğunda Sosyo-demografik Özellikler”, *1.Ulusal Çocuk ve Suç: Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyumu*, Ankara: Tisamat Basın Sanayi.
- Sözen, A., (1988), *Ekonomik Yetersizlik Sorununun Aile İlişkileri Üzerine Etkileri*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu, Yayınlanmamış Lisans Tezi.
- Toprak, Z., (1988), *Kent Yönetimi ve Politikası*, Akevler Akdeniz Bilimsel Araştırma Merkezi Yayınları, No:3, İzmir: Anadolu Matbaacılık.
- Tüzün, B., (1995), *Çocuk Suçluluğu Kavramı ve Yasal Kurumsal Düzenlemeler*, İstanbul Üniversitesi, İstanbul: İÜ. Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Uzmanlık Tezi.
- Uluğtekin, S., (1996), *Sokak Çocukları, Eğitimcilerin Eğitimi Programı*, Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Yavuzer, H., (1990), *Çocuk ve Suç*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H., (2004), *Çocuk ve Suç*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yücel, M. T., (2003), *Kriminoloji*, İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Adli-sicil.gov.tr, (2007), (<http://www.adli-sicil.gov.tr/ISTATISTIKLER/COCUK.htm>, erişim tarihi: 10.5.2007).
- İem.gov.tr, (2007), (<http://www.iem.gov.tr/iem/?m=3&s=67>, erişim tarihi: 10.5.2007).
- Sosyalhizmetuzmani.org, (2007a), (<http://www.sosyalhizmetuzmani.org/cocuksuclulugu.htm>, erişim tarihi: 11.5.2007).
- Sosyalhizmetuzmani.org, (2007b), (<http://www.sosyalhizmetuzmani.org/sosyalhizmetemniyet.doc>, erişim tarihi: 11.5.2007).
- Turkhukuksitesi.com, (2007), (<http://www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=6531>, erişim tarihi: 13.5.2007).